

POSTANOWIENIE

Dnia 24 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Tomczyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Barbara Skoczowska

SSN Eugeniusz Wildowicz

w sprawie **B. Z.**

oskarżonego z art. 280 § 2 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu 24 września 2025 r.,

zażaleń obrońców

na postanowienie Sądu Najwyższego z 3 września 2025 r., sygn. akt IV KK 130/24,

o zastosowaniu tymczasowego aresztowania,

na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.

postanowił

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

Barbara Skoczowska Andrzej Tomczyk Eugeniusz Wildowicz

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy wyrokiem z 3 września 2025 r., sygn. akt IV KK 130/24, po rozpoznaniu m.in. kasacji obrońcy B.Z. od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 24 lipca 2023 r., sygn. akt II AKa 67/23 utrzymującego w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z 29 lipca 2022 r., sygn.akt V K 164/21, na podstawie art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 536 k.p.k. uchylił w całości zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu w Katowicach do ponownego rozpoznania.

Bezpośrednio po ogłoszeniu tego wyroku, Sąd Najwyższy postanowił, na podstawie art. 538 § 1 k.p.k., art. 249 § 1 k.p.k. i art. 258 § 2 k.p.k., zastosować wobec B. Z. syna M. i A. urodzonego [XXX] r. w Ż. środek zapobiegawczy w postaci tymczasowego aresztowania na okres 3 miesięcy, tj. od dnia 3 września 2025 r., godz. 12:43 do dnia 2 grudnia 2025 r., godz. 12:43.

Na to postanowienie zażalenia wnieśli obrońcy oskarżonego, zaskarżając je w całości.

Adw. J.W. zarzucił „obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia, a to:

1. art. 258 § 2 k.p.k. w zw. z art. 249 k.p.k. poprzez zastosowanie w stosunku do Oskarżonego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania w powołaniu się na przesłankę grożącej mu surowej kary w sytuacji, gdy przesłanka grożącej surowej kary, zgodnie ze stanowiskiem wyrażanym przez przedstawicieli doktryny nie może stanowić wyłącznej ani głównej przesłanki uzasadniającej stosowanie tymczasowego aresztowania i uprawdopodobniającej istnienie obawy matactwa ze strony Oskarżonego;

2. art. 257 § 1 k.p.k., polegające na błędnym przyjęciu, iż dla zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania w niniejszej sprawie niewystarczające będą nieizolacyjnie środki zapobiegawcze w postaci dozoru Policji, poręczenia majątkowego i zakazu kontaktowania się ze współoskarżonymi i świadkami;

3. art. 259 § 1 pkt 1 i 2 k.p.k., poprzez błędne przyjęcie, że nie zachodzą szczególne względy stanowiące podstawę do odstąpienia od stosowania wobec Oskarżonego tymczasowego aresztowania, podczas gdy dalsze stosowanie tymczasowego aresztowania wobec Oskarżonego może pociągnąć za sobą wyjątkowo ciężkie skutki:

1. dla jego zdrowia psychicznego w związku z okolicznością, że w pierwszym tygodniu września współosadzony, przebywający w jednej celi z Oskarżonym, przeprowadził próbę samobójczą, w wyniku której utracił

znaczne ilości krwi, co spowodowało znaczne pogorszenie się stanu zdrowia psychicznego Oskarżonego, cierpiącego na schorzenia psychiczne,

2. dla jego zdrowia i życia, a to ze względu na fakt, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Okręgowym w Rybniku do sygn. akt III K 128/22 Oskarżony ujawnił przestępcze działania osoby będącej funkcjonariuszem Służby Więziennej, na skutek czego Oskarżony doświadcza w Zakładzie Karnym szykan, a także przeprowadzone były próby zamachu na jego życie, które to zagrożenia w warunkach tymczasowego aresztowania mają większą szansę urzeczywistnienia się niż w warunkach odbywania kary pozbawienia wolności,
3. dla jego zdrowia i życia, a to ze względu na złożenie przez Oskarżonego zeznań przeciwko W.G. i innym, które to zeznania doprowadziły do wniesienia aktu oskarżenia przeciwko wymienionemu, zaś sprawa ma charakter polityczny i przebywanie Oskarżonego w warunkach aresztu śledczego naraża go na utratę zdrowia i życia, tym bardziej, że próby takie miały już miejsce,
4. dla jego prawa do obrony, bowiem sprawa rozpoznawana przed Sądem Okręgowym w Rybniku do sygn. akt III K 128/22 znajduje się w końcowej fazie rozstrzygnięcia, co wymaga intensywnego kontaktu z obrońcami, zaś pozbawienie Oskarżonego wolności w ramach tymczasowego aresztowania jeszcze bardziej uszczupli możliwości prowadzenia obrony, w szczególności widzeń z Oskarżonym i rozmów telefonicznych, które już w warunkach odbywania przez Oskarżonego kary pozbawienia wolności były ograniczane”

i wniósł o „zmianę zaskarżonego postanowienia, poprzez orzeczenie o niestosowaniu tymczasowego aresztowania wobec Oskarżonego i zastosowanie wobec niego nieizolacyjnych środków zapobiegawczych w postaci: dozoru Policji i poręczenia majątkowego, względnie o orzeczenie w trybie art. 257 § 2 k.p.k., iż tymczasowe aresztowanie zostanie wobec Oskarżonego uchylone z chwilą wpłacenia przez niego poręczenia majątkowego w kwocie ustalonej przez Sąd.”

Z kolei adw. J. R. zarzucił „obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść orzeczenia w postaci:

a) art. 249 § 1 k.p.k. poprzez nieuzasadnione przyjęcie, że w niniejszej sprawie zaistniały podstawy do stosowania wobec oskarżonego B. Z. izolacyjnego środka zapobiegawczego, podczas gdy w sprawie zebrano cały materiał dowodowy, przez co oskarżony nie ma wpływu na tok postępowania, a dotychczasowa postawa procesowa nie dała podstaw do uzasadnionego twierdzenia o możliwości zakłócenia przebiegu postępowania;

b) art. 258 § 2 k.p.k., polegającą na błędnym uznaniu, że orzeczona nieprawomocnie kara łączna w wymiarze 7 lat pozbawienia wolności przemawia za koniecznością izolacji oskarżonego, w sytuacji gdy na wypadek uchylenia stosowania względem oskarżonego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania w dalszym ciągu będzie on przebywał w warunkach izolacyjnych, w związku z karą pozbawienia wolności orzeczoną w innej sprawie;

c) art. 257 § 1 k.p.k. w zw. z art. 258 § 4 k.p.k., poprzez przyjęcie, że stosowanie wobec oskarżonego środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania jest celowe, konieczne i proporcjonalne, a środek ten jako jedyny jest w stanie zagwarantować sprawny i niezakłócony przebieg postępowania sądowego przed Sądem Apelacyjnym w Katowicach, w sytuacji gdy ewentualne zabezpieczenie toku postępowania mogłoby się odbyć w sposób mniej dolegliwy dla oskarżonego”

i wniósł o „uchylenie zaskarżonego postanowienia tj. w przedmiocie zastosowania wobec oskarżonego stosowania środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania.”

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wbrew twierdzeniom skarżących, Sąd Najwyższy w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia zasadnie wskazał, że w niniejszej sprawie zachodziła potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania karnego izolacyjnym środkiem zapobiegawczym.

Motywuując przesłanki zastosowania środka zapobiegawczego, trafnie wskazano na treść wyroku Sądu pierwszej instancji z 29 lipca 2022 r., sygn. V K 164/21, którym wymierzył on oskarżonemu m.in. kary po 2 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności za przestępstwa zakwalifikowane z art. 244 k.k. w zw. z art. 180a k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. oraz z art. 191 § 2 k.k., a także 4 lata i 6 miesięcy pozbawienia wolności za przestępstwo zakwalifikowane z art. 189 § 1 k.k. w zw. z art. 280 § 2 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 282 k.k. i w zw. 64 § 1 k.k., a w konsekwencji karę łączną 7 lat pozbawienia wolności, podkreślając nieprawomocność tego orzeczenia, ale i jego znaczenie w kontekście podstaw stosowania tymczasowego aresztowania (art. 249 § 1 k.p.k.).

Wysokość nieprawomocnie orzeczonej wobec oskarżonego kary łącznej oraz charakter przypisanych mu przestępstw dają też podstawy do przyjęcia, że w sprawie została spełniona przesłanka z art. 258 § 2 k.p.k., ponieważ surowość grożącej mu kary jest w pełni realna. Okoliczność ta została zresztą bardzo wyraźnie zaakcentowana w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia.

W postanowieniu z 26 sierpnia 2020 r., III KZ 48/20, Sąd Najwyższy słusznie podniósł, że: „W nowelizacji przepisów postępowania karnego z 2016 r. ustawodawca powrócił do rozwiązania, w którym grożąca oskarżonemu surowa kara w warunkach art. 258 § 2 stanowi samodzielną przesłankę szczególną stosowania tymczasowego aresztowania.” Podobny pogląd Sąd Najwyższy zaprezentował w składzie 7 sędziów w uchwale z 19 stycznia 2012 r., sygn. akt I KZP 18/11, stwierdzając, iż: „podstawy stosowania tymczasowego aresztowania, określone w art. 258 § 2 k.p.k., przy spełnieniu przesłanek wskazanych w art. 249 § 1 i art. 257 § 1 k.p.k. i przy braku przesłanek negatywnych określonych w art. 259 § 1 i 2 k.p.k., stanowią samodzielne przesłanki szczególne stosowania tego środka zapobiegawczego”. W obowiązującym porządku prawnym, już tylko zaistnienie przesłanki surowej kary w sposób samoistny może zatem stanowić uzasadnienie potrzeby zastosowania najsurowszego ze środków zapobiegawczych, a występowanie jej na gruncie rozpoznawanej sprawy jest bezsprzeczne. Choćby z uwagi na to – co należy raz jeszcze podkreślić – że nieprawomocnie Sąd pierwszej instancji wymierzył oskarżonemu karę łączną 7 lat pozbawienia wolności.

Ponadto trzeba zaznaczyć, że przepis art. 257 § 1 k.p.k. nie może stanowić podstawy zarzutu odwoławczego, ponieważ wyraża on dyrektywę minimalizacji środków zapobiegawczych, która stanowi tylko ogólną regułę postępowania. Nie nakazuje ani nie zakazuje zatem konkretnego sposobu postępowania. Nakłada na sąd, w tym wypadku stosujący tymczasowe aresztowanie, obowiązek rozważenia, czy dla zapewnienia niezakłóconego toku postępowania karnego konieczne jest stosowanie tego najsurowszego środka zapobiegawczego, czy też wystarczający będzie inny środek o charakterze wolnościowym. Opisana powinność rozważenia najbardziej adekwatnego w danej sytuacji środka zapobiegawczego realizuje się poprzez art. 251 § 3 k.p.k., nakazujący w uzasadnieniu postanowienia w przedmiocie tymczasowego aresztowania wskazać powody, dla których sąd nie uznał za wystarczające zastosowanie innego środka zapobiegawczego (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 20 lipca 2021 r., I KZ 26/21). Treść uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wskazuje natomiast na właściwą realizację tego obowiązku przez Sąd Najwyższy.

Po przeanalizowaniu sytuacji osobistej B. Z. , Sąd Najwyższy doszedł do wniosku, iż także względy z art. 259 § 1 k.p.k. nie nakazują odstępiania od stosowania tego środka zapobiegawczego.

Natomiast podnoszone bardzo obszernie w pierwszym zażaleniu zagrożenie dla życia i zdrowia oskarżonego są hipotetyczne i również, a nawet w większym nasileniu mogą zaistnieć poza miejscem jego izolacji. Niewątpliwie też – w wypadku pogorszeniu się stanu zdrowia B. Z. (w tym psychicznego) – także w warunkach odosobnienia istnieje możliwość udzielenia mu właściwej pomocy medycznej.

Dodatkowo, w tym kontekście należy podkreślić, że oskarżony przed zastosowaniem tymczasowego aresztowania, będącego przedmiotem kontroli odwoławczej, przebywał już w warunkach izolacji penitencjarnej, kontynuacja więc tego stanu nie może powodować tak dramatycznych zagrożeń uwypuklonych w zażaleniu adw. J. W. .

Wobec tego, nie znajdując podstaw do uwzględnienia złożonych przez obrońców zażaleń, Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

[J.J.]

[a.ł]

Barbara Skoczowska Andrzej Tomczyk Eugeniusz Wildowicz